

др Владимир М. Симовић¹

**ПРОФ. ДР ТАДИЈА БУБАЛОВИЋ, ДОЦ. ДР НЕЗИР ПИВИЋ:
КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО, ОПШТИ ДИО**
(Правни факултет Универзитета у Зеници, 2016, стр. 340)

Недавно је у издању Правног факултета Универзитета у Зеници објављен уџбеник „Кривично процесно право, општи дио“. Аутори су др Тадија Бубаловић, ванредни професор кривичног процесног права и међународног кривичног права на Правном факултету Универзитета у Риједи и др Незир Пивић, доцент на Катедри за кривично право Правног факултета Универзитета у Зеници и замјеник министра правде Босне и Херцеговине. Рецензенти су академик др Миодраг Симовић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци и судија Уставног суда Босне и Херцеговине и др Звонимир Томић редовни професор Правног факултета Универзитета у Сарајеву.

Уџбеник „Кривично процесно право, општи дио“ написан је за потребе студената правних студија, првенствено студената Правног факултета Универзитета у Зеници, али и за све оне који се баве овом граном права и њеном примјеном у пракси. По својој концепцији, садржају и начину обраде обухватио је материју предвиђену наставним планом коју чине основни процесноправни појмови и институти, прије свега субјекти, процесне радње и одлуке, али и друге установе као конститутивни садржајни дијелови материје општег кривичног процесног права. Уз већ написани уџбеник „Кривично процесно право, посебни дио“ истих аутора, жељело се понудити студентима системски и цјеловито обрађена материја ове важне гране права, не само с теоријског, правнозаконског и међународноправног аспекта, већ и са аспекта судске праксе - с циљем бољег разумијевања и лакше примјене сложених кривичнопроцесних правила у њиховој пракси. У тој намјери за већину основних процесних института понуђена су рецентна правна схватања највиших домаћих, страних и међународних кривичних судова.

Правнозаконски основ и овог уџбеника је систем процесноправних правила садржан у Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине².

1 Тужилац Тужилаштва БиХ

2 “Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05,

Поред тог закона, код многих процесних установа, цитиране су и правне норме из ентитетских процесних закона (Закон о кривичном поступку Републике Српске³ и Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине³), те норме Закона о кривичном поступку Брчко дистрикта БиХ⁴, и то у случајевима различитог уређења појединих питања.

Основни садржај овог уџбеника је приказ главних појмова и установа кривичног процесног права без чијег познавања не би било могуће разумјети комплексна процесноправна правила о вођењу кривичног поступка у којем се одлучује о најважнијим људским правима, као што су живот, слобода, сигурност, имовина и здравље, али и бројна друга грађанска права и слободе. С тим у вези, анализирају се **појам кривичног процесног права и кривичног поступка, са посебним освртом** на општи појам кривичног права и кривичног процесног права и кривичног поступка; теоријска схватања о појму кривичног поступка и основни модели кривичног поступка; циљ и сврха кривичног поступка; кривични поступак и други поступци у којима се утврђују кажњива дјела; нерепресивна поступања која замјењују кривични поступак; важење (временско, просторно и лично) и тумачење кривичног процесног права. Затим слиједе излагања о односу **кривичног процесног права и других грана права, изворима и историјском развоју кривичног процесног права.**

Средишњи дио материје овог уџбеника обухвата, прије свега, приказ основних начела на којима се заснива ова грана права као што су: пресумпција невиности, акузаторност (*nemo iudex sine actore*), законитост, „правичног поступка“ (*fair trial*), једнакост странака пред судом (*equality of arms*), *ne bis in idem*, слободна оцјена доказа, правило *in dubio pro reo*, те многа друга (нпр. начела употребе језика и писма, непосредности, усмености, јавности, контрадикторности, тражења истине у кривичном поступку и слободне оцјене доказа).

Након тога изложени су главни институти општег дијела кривичног процесног права: **субјекти кривичног поступка** (појам, подјела, појам странке и страначка и процесна способност), надлежност и врсте кривичних судова у БиХ, положај и улога тужиоца у правном систему БиХ (као др-

48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13.

3 “Службени гласник Републике Српске” број 53/12.

4 “Службене новине Федерације БиХ” бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14.

жавног органа, главног субјекта и странке у кривичном поступку), правни положај осумњиченог, односно оптуженог (права и дужности и право на одбрану), те оштећеног (жртве) у кривичном поступку.

У сљедећим поглављима налази се материја предмета кривичног поступка (главног и споредног), **мјера за осигурање присуства осумњиченог, односно оптуженог у кривичном поступку** (позив, довођење, мјере забране, јемство и притвор), **поднесака, рокова и чињеница у кривичном поступку**.

Посебно су обрађене доказне радње у поступку, прије свега правила о испитивању оптуженог, оштећеног, свједока и вјештака пред кривичним судом, **те посебне истражне радње**.

Судске одлуке, којима се финализира цјелокупна процесна активност процесних тијела и процесних субјеката, представљају закључну фазу овог поступка.

Материја је обрађена у обиму и на начин који ће највише одговарати студентима правног универзитетског студија. Поред новије судске праксе, уџбеник садржи и бројне изворе који су наведени у самом тексту - *in extenso*, али је и на почетку сваког поглавља упућено и на другу системску литературу која би требала бити од помоћи студентима свих нивоа правног студија при писању њихових завршних, дипломских, стручних и научних радова. На крају уџбеника је попис цитираних судских одлука највиших домаћих, страних и међународних судова.

Босна и Херцеговина је друштво различитости. Захваљујући својој сложеној државној историји, она је била и остала изузетно значајна и по реформама кривичне процедуре. Због мањка литературе о споменутој теми, нова књига аутора Бубаловића и Пивића ће бити један од главних извора за проучавање кривичног поступка у Босни и Херцеговини. Не сумњамо да ће својом проблематиком изазвати велику позорност и занимање читалачке публике.

